

en krachten, oppen, welke overduidelijk zien dat vijandige le- kunst in es- is, maar wel et is dan ook lat het Chris- me, openlijk kiezen.

den naar het toenemende usschen het rvan, zal het r, maar ook der geluid het Chris- esche Par- aels tempel van Ninevè 's hof kon onderworpen- e weelderige pyramidale rijzen en te- verwerpende n samenzang n onze kunst- its meer zijn verschijning, m en ziel een d, den com- zoo moeten n inhoud on- bstanties die t, maar waar- reiniteit over wel aanvaar- gevaarlijke een Christen

t alleen ver- ie, of specu- a aan mooie n scheping ter ook moe- ven verschij- Michel An- rmen schijnt ediger en rij- ndwerk". Inselloosheid beginsel van olement, dat el weten we kunnen we len en in dat rwen wij aan ultuur, welke emelsch Ko- rarbeid ook

gegeeren, stem:

m").. orn. Basoski.

even

us.

t verdienen nog meester en den urlijk ook tegen s de vermoede- rgissingen. Ook door het Prae- uitspraak (over aad der weder- p gaat, en dan n werkelijkheid de „forma“ van eken en betec- htadigheid, de ies lijdt aan de n niet begrepen tekenen: voor- verduidelijkt, s, als men niet Het Praeadvies i, en ruikt „re- voorwaardelijke den doop, den

samengang van teeken en betekende zaak, belijdt Walaus (Synopsis, XLIV, 24) dat de verbinding van teeken en betekende zaak een kwestie van relatie, van betrekking is: het teeken betekent voor dengene die geloof, en verzegt wederom aan hem, die geloof, en de betekende zaak wordt door God slechts geschonken en geboden onder voorwaarde van geloof en bekeering.

En wat voorts de uitwerking van den doop betreft: ook deze hangt aan condities, volgens Walaus. In XLIV, 31, heet het wederom: dat de belofte, waarvan de doop teeken en zegel is, niet absoluut is, doch verbonden is met de voorwaarde van geloof en bekeering.

Dhr. Bouwmeester geeft hier door een slordige vertaling een vaag beeld van wat Walaus eigenlijk wil. Hij vertaalt als volgt:

„Wanneer wij derhalve zeggen, dat de eigenlijke kracht van den uiterlijken Doop gelegen is in de verzegeling, duiden wij (daarmee) twee dingen aan: ten eerste een verzekering (certificationem) van de belofte genade, en door de voornaamste oorzaak (de H. Geest) aangebracht of aan te brengen....

Men krijgt hieruit allicht den indruk, dat die verzekering is aangebracht of nog moet aangebracht worden. Maar dat is dan gevolg van onjuiste vertaling. De woorden „aangebracht of nog aan te brengen“ behoren bij „genade“. De genade is belofte, en zij is dan hetzij reeds aangebracht of nog aan te brengen. Daarmee vervalt reeds de ietwat al te vlotte oratorie van den heer B., als hij na een citaat van mij uit XLIV, 31, te hebben weer- gegeven schrijft: „Laten we eens zien wat Walaus eigenlijk zegt“. Ja wel, maar dan komt er een slordige vertaling, die wat ik uit Walaus naar voren gebracht omdat het er staat, wegwerkt. Zij het per ongeluk, n.l. dit: dat sacramenten verzegelen een genade, die wel belofte is, maar vaak nog komen moet. Daarmee vervalt ook de synodale voorstelling van: inwendige AANWEZIGE genade, zonder welke het sacrament geen wezenlijk sacrament zou zijn. Een theorie, die, ondanks de poging van dr. Berkouwer om aan de nuchtere feiten te ontkomen, duidelijk deze bewering insluit: is er op het moment van den doop geen „inwendige AANWEZIGE genade“, dan is het sacrament geen echt sacrament, dan is de doop een schijn-doop geweest. Let op wat aan „cand.“ H. J. Schilder tegengevoerd werd: als de sacramenten werkelijk sacramenten zijn, DAN verzegelen ze inwendige aanwezige genade.

Walaus zegt dus recht-toe, recht-aan: de belofte is voorwaardelijk. Dat woord voorwaarde probeert de heer Bouwmeester van zijn strikte betekenis te berooven: het is althans typeerend, dat hij het tusschen aanhalings- teekens plaatst. Maar bij Walaus zelf staan die aanhalings- teekens heelmaal niet. Hij meent het: 't is een heusche conditie.

3. Dat hij het echt meent met die conditie-zonder-aanhalings- teekens, bewijst o.a. zijn polemie met Corvinus, een remonstrant. De Remonstranten redeneeren voor een deel niet als verscheiden debaters van de „synode“. Ze zeggen: hoe kan nu een zaak, die God ook geeft, tevens een conditie van Hem zijn? Hoe kan een „voorgescreven conditie“ tevens „loutere gave van wie haar voorschrijft“ wezen? De bekende redenering, die — tot mijn niet geringe verbazing — van synodalistische zijde vaak gekeerd wordt tegen de z.g. „bezuarden“, en waarover ik wel iets meer zeg in een binnenkort verschijnende brochure „Looze Kalk“. Maar Walaus vat vuur. Wat? Een conditie zou niet tevens een gave kunnen zijn, d.w.z. de in de gestelde conditie vervatte eisch zou niet tevens kunnen geschonken worden, in dien zin, dat de vervul- ling van den gestelden eisch mogelijk gemaakt wordt door een gave, een genadegeschenk, van den eischen- den God zelf? Maar Abrahams kroost verkreeg toch het land Kanaän conditioneel: in den weg van strijd en moeite; anderzijds had God zelf hen toch die moeite leeren dragen, dien strijd doen winnen? Het viel 400 jaar overi- gens na de belofte, aan Abraham gedaan. David was tot het koningschap voorbeschikt; het was hem als jong- man belofte. Maar hij moest er om strijden; de moeiten van dien strijd waren conditie voor het koningschap. En als zoodanig waren ze hem ook voorgesteld. Ja, ook aan Christus is de scepter van Davids Huis belofte. Toch moest Hij door lijden komen tot heerlijkheid. Lijden en gehoorzaamheid waren middel zoowel als conditie voor de glorie. Aldus Walaus (I, 363, b). (Vgl. II, 241, b).

4. Zoowel het Praeadvies (met zijn slordig beweren, dat de synopsis tegen „de“ lutherschen stroom, waardoor het de lijnheid der problemstelling zich liet ontgaan), als ook de heer Bouwmeester zien dus het fijne puntje voorbij. Het is, dat voor de verbinding tusschen teeken en betekende zaak geloof en bekeering vereischt wordt. De leer evenwel, dat ze vereischt worden om met vrucht het sacrament te kunnen ontvangen is heel wat anders dan de theorie, dat ze reeds aanwezig zijn, in elk geval van doop, althans onderstellendwijls.

5. Tenslotte: de heer Bouwmeester kent de oude theolo- gen niet. Hij niet, evenmin als de heer Polman, die met dr. J. Ridderbos het Praeadvies heeft opgesteld, waar- voor beiden verantwoordelijk zijn. Hun onkennis in dezen brengt hen voortdurend tot de tragische vergissing, dat ze de oude theologen leggen op het procrustesbed van hun eigen synodalistische dilemma's. Zeer pijnlijk wordt dat, als de heer Bouwmeester ergens bij Walaus de uitdrukking aantreft van: een begin van geloof en van bekeering. Een begin, — zoo concludeert dan de heer Bouwmeester, gevangen als hij zit in zijn Kuyperiaansche- synodale problemstelling. Een begin, — maar het begin is immers de Kuyperiaansche-synodale wedergeboorte, derhalve: het staat er toch? Klaar is toch Kees, Kees van de synode? Copie naar dr. J. Ridderbos, den vader der orthodoxie. Temeer, omdat er staat: de kinderen hebben den H. Geest. Wie hem „heeft“, wie Hem in zich „werkende“ heeft, die is toch zeker wedetgeboren?

Maar de heer Bouwmeester moet toch eerst indringen in de oude theologen, eer hij zijn synode verdedigt. We komen op dat „hebben van den Geest“ later terug. Maar als de heer Bouwmeester zich herinnerd had, wat we destijds contra dr. V. Hepp schreven inzake de INWEN- DIGE ROEPING, dan had het hem 'al iets duidelijker kunnen zijn. Indertijd heb ik met de stukken aangetoond, dat volgens dezelfde Synopsis, waarmee de heer Bouw- meester nu bezig is contra mij, de „inwendige roeping“

er kan zijn, ZONDER DAT ER PRINCIPIEELE HARTS- VERNIEUWING is. Zie XXX, 32v. Volgens de Synopsis kan er wezen een SAMENGAAN (concurus) van uit- wendige roeping (door de bediening van Woord en sa- cramenten) EN van inwendige roeping (door een wer- king van den H. Geest), een samengang, een combinatie van DIE BEIDE, welke combinatie toch NIET KRACHT- DADIG IS TOT BEKEERING EN GELOOF. Bij den één is ze krachtig, bij den ander niet. Denk aan de ge- lijkenis van den zaaiër. Er zijn er, „die bij den weg be- zaaid zijn“ (Matth. 13: 19); of: „in de doornen“ (vs. 22); of: „in steenachtige plaatsen“ (vs. 20). Bij geen van allen brengt het zaad vrucht voort; ze zijn niet wederomge- boren. Maar er was bij hen wel — volgens de Synopsis — een INWENDIGE WERKING VAN DEN H. GEEST. Waarom volgt de heer Bouwmeester toch zoo de „ver- gissingen van de theologen aan de Vrije Universiteit, of van hen, die van de Vrije Universiteit komen, waarom met hen de verzenen tegen de prikkels geslagen, tot banvonnissen toe, terwijl toch deze eenvoudige dingen uit de historie al lang in herinnering gebracht zijn contra dr. V. Hepp met zijn ondeskundige Deformatie-brochures destijds? Dr. V. Hepp, die het met argumenten niet win- nen kon, maar toch, voordat de argumentatie verder kon gaan, een synode mede verleide tot schandelijke uitwer- ping in naam van zijn eigen theologische vergissingen en van die zijner collega's-immatriculatiegenooten, in of buiten Kampen? Laat men toch wijzer worden, en zich duidelijk en openlijk bekeeren; misschien bewees God nog genade. En laat men afblijven van de oude theolo- gen, die men nu eenmaal NIET kent, ook de heer Pol- man niet, al jaagt hij dommees weg met adviesbriefjes. De heeren lezen, o zeker, bij den ouden wel van den H. Geest, en van zijn werking. Maar ze vergelaten, dat ook bij Walaus het duidelijk zoo staat te lezen: in het werk der bekeering gebruikt God voorbereidende krach- ten (I, 433, a); b.v. de verkondiging van de wet, kastij- dingen, de goedertierenheid Gods van Rom. 2: 4. En ook de EVANGELIEPREDIKING, m.a.w. ook het uitstrooien van „HET ZAAD DER WEDERGEBOORTE“, ook dat kan dienen bij die voorbereiding. (433, b). Wat voor Evan- gelieverkondiging? Alleen de „uitwendige“? zoo hoor ik een synodalist angstvallig vragen, bang als hij is, dat de Walaus van het Praeadvies hem nu heelmaal op den loop gaat? Alleen maar de „UITERLIJKE“ prediking? Neen, neen, zegt Walaus rustig, ook de „INNERLIJKE“. Ook het VAN BINNEN DOOR DEN HEILIGEN GEEST IN VERSTAND EN ZIELSAFFECTEN INGEDRUKTE EVANGELIE kan behooren tot die voorbereidende werk- zaamheden, en het is NOG HEELMAAL NIET ZEKER, DAT DAAROP DE GAVE DER REGENERATIE VOLGT (sed nec id necessario affert hoc donum). (I, 433b). Zóó ziet Walaus het; hij zou verstomd toekijken, als hij een Praeadvies van 1944 zich op hem zag werpen. Hij zou zeggen: hebben jullie daar dan niets van mij gelezen, dan een paar losse woordjes? En is zoo'n klankendog- matiekje bij jullie dan soms wetenschap? En — ik durf het haast niet zeggen — is dat praeparatie voor kerke- lijke TUCHT? En zitten daar allemaal professoren bij van de EENIGE GEREFORMEERDE UNIVERSITEIT VAN DE WERELD, en andere professoren, die van dezelfde inrichting komen? Foet, foet, houd op met promoveren, en gaat studeren, eer ge uw goede leerlingen of ook uw collega's als zondebokken de woestijn injaagt, zoover ze karakter plus kennis in dezen hebben.

Ja werkelijk, dat zou professor Walaus zeggen, als hij er nog was.

Hij zou allen twijfel wegnemen, door bij zijn uiteen- zetting over menschen die een INWENDIGE WERKING VAN DEN GEEST HEBBEN, en bij wie toch van prin- cipieele hartsvernieuwing geen sprake is; zich ten be- wijze te beroepen op DEZELFDE teksten die we ook in de Synopsis vonden. B. v. Matth. 13: 13, Hebr. 6: 4, Joh. 5: 38. (433b). Voor het aannemen van de prediking is, aldus Walaus, noodig een verlichtende, illumine- rende, werking van den Geest; maar ze valt dan nog maar onder het hoofdstuk der voorbereiding. (I, 119a). Illumineeren is nog niet levend maken.

Als dus ook de heer Bouwmeester, evenals de heeren Polman en Ridderbos, ziet staan: „(de kinderen) HEBBEN den H. Geest“, dan zeggen ze wel: ziet ge, daar staat „het“! Maar dan antwoorden wij: neen, daar staat „het“ nog heelmaal niet, studeert eerst eens wat langer.

K. S.

N.B. Dit artikel was bestemd geweest voor het num- mer van drie weken geleden.

De verdere uitspraken der „Synode“ in jongste zitting.

We bespraken achtereenvolgens de nieuwe „zestien punten“ der „synode“ met betrekking tot de „leer“. Thans volgt nog een bespreking van hetgeen ze heeft opge- merkt aan het adres van den kerkeraad van Utrecht. De legende gaat, als zou de Utrechtsche verklaring zijn aangenomen. Metterdaad is zij verworpen, zoals ds C. Veenhof terecht heeft geconstateerd in zijn kerkbode, en hieronder blijken zal.

Den tekst der Utrechtsche verklaring hebben we op- genomen in ons nummer van 20 Juli j.l. Daarnaar zij ver- wezen.

Merkwaardig is nu in de „synodale“ behandeling van de Utrechtsche verklaring haar tekening van zichzelf: „gaarne ondersteunend elk streven om door onderlinge tegemoetkoming, zoover deze met de waarheid bestaan- baar is, indien immer mogelijk de eenheid der kerk te bewaren.

uiteraard zich niet geroepen achtend om uit te spre- ken, of en in hoe verre zij deze verklaring in haar alge- meene strekking of in haar bijzonderheden voor haar rekening zou kunnen nemen.“

De vaagheid springt in het oog. Eenerzijds wil men gaarne elk streven om te werken in tegemoetkomende richting ondersteunen. Men blijft zoo in het kader der formeel ethiek. Maar als het tot de materiele zijde ko- men moet, krijgen we nul op het rekest. Immers, er volgt aanstonds op, dat de „synode“ zich, en dan nog wel „uiteraard“ (!), niet geroepen acht uit te spreken, in hoe-

verre, ja zelfs, „of“ (!) zij de Utrechtsche verklaring in haar algemeene strekking of in haar bijzonderheden voor haar rekening kan nemen. Met andere woorden, zij houdt zich geheel op de vlakte. En dan denken sommigen nog, dat er iets „aangenomen“ is.

Maar nu komt dan de eigenlijke uitspraak. De „synode“, zoo lezen we, spreekt wat het leerstellig deel betreft iets uit.

Allereerst iets betreffende het sub 1e en 2e door Utrecht gezegde. Te dien aanzien merkt de „synode“ het volgende op:

a. Ten aanzien van het sub 1e en 2e gezegde her- innert de Synode er aan, dat in Nov. 1943 door haar o.m. werd verklaard:

De Synode erkent ten volle, dat in de leer des Ver- bonds tweeërlei tot zijn recht moet komen: enerzijds Gods vrijmachtige verkiezing, de krachtdadige werking Zijner genade, en de onwankelbare vastheid van het eeuwige Verbond der genade en der verzoening; ander- zijds de roeping tot geloof en bekeering die in den kring des Verbonds uitgaat met een geheel eigen klem, en niet slechts sommigen, maar allen kinderen der geloov- igen als kinderen des Verbonds voorhoudt zoowel den rijkdom van het hun geschonken voorrecht als ook de zwaarte hunner verantwoordelijkheid, indien zij op zoo groote zaligheid geen acht nemen.

Wanneer de Synode den hier gegeven maatstaf aan- legt aan hetgeen in de Utrechtsche verklaring sub 1e en 2e wordt uitgesproken, is wel duidelijk, dat hier ten volle tot zijn recht komt wat de verklaring van 1943 in de tweede plaats noemde: de tot alle kinderen des ver- bonds uitgaande oproep tot geloof en bekeering, maar kan dit niet met dezelfde vrijmoedigheid worden gezegd ten aanzien van hetgeen in de genoemde uitspraak hier- aan voorafging en in de verklaring van 1905 op den voorgrond stond: „Gods vrijmachtige verkiezing, de krachtdadige werking Zijner genade en de onwankelbare vastheid van het eeuwige Verbond der genade en der verzoening“; waarom de ondertekenaars broederlijk ge- bedden mogen zijn, deze dingen nog nader in overweging te willen nemen.

We behoeven hiervan niet veel te zeggen.

Want de hier weer opgehaalde verklaring van No- vember 1943 loopt heen over het punt in kwestie, dat onveranderd is gebleven. Het is dit: dat ieder gebonden is te leeren, dat men krachtens Gods belofte de kinderen der geloovigen, het zaad des verbonds, heeft te houden voor reeds wedergeboren.

De wedergeboorte nu komt tot stand alleen in de uit- verkoren.

Men moet dus de verbondskinderen houden voor uit- verkoren, totdat het tegendeel blijkt.

En dit niet alleen.

De wedergeboorte kan bij de uitverkorenen vroeg of laat gewerkt worden. Zegt men nu, dat de verbonds- kinderen (aanstonds) te houden zijn voor alreeds weder- geboren, dan moet men de verbondskinderen houden voor uitverkoren van een bepaalde categorie. N.l. van de categorie der in den moederschoot reeds „wedergebo- renen“.

En dit is nu de „maatstaf“ der synode.

Dit, en niets anders. Want hieraan is men ginds ge- bonden.

Die „maatstaf“ is dan ook niet wat in deze nieuwe uitspraak eventjes met den naam „maatstaf“ wordt aan- geduid. Want het doet er niets toe, wat de „synode“ al of niet „erkent“. Zij kan zooveel erkennen. B.v. dat het verbond tot stand komt door hartsvernieuwing (c.q. daar- in bestaat), zoals dr. J. Ridderbos heeft geschreven — in een door de „synode“ van hem gevraagde brochure. Of — met denzelfden dr. J. Ridderbos — dat de (voor)vech- ters des verbonds er niet zijn als er geen geloof is. Wie er zóó over denkt, moet het ons ten goede houden, als wij onze schouders ophalen, zoovast we uit de pen van deze „synode“ iets te lezen krijgen over „den rijkdom“ van het hun — d.w.z. den kinderen der geloovigen — „geschonken“ voorrecht. De vraag is maar, wat voor voorrecht dit is. Het is volgens ons het werkelijk-ver- bondskind-zijn. Bij de „synode“ is het alleen maar een onderseld-verbondskind-zijn. Want het verbond komt tot stand (Ridderbos) door hartsvernieuwing en bestaat ook daarin. Het bestaat in datgene waaruit het ontstaat. De redenering moge vreemd schijnen. Ze is het ook. Bovendien is ze verkeerd. Maar dat behoort thans niet verder aan de orde te komen. Hoofdzak is, dat de syno- dale verklaring van „November 1943“ ons niets gerust- stellends zegt. Want ze laat het begrip „verbondsvoor- recht“ in den mist. Hetgeen de Schrift nooit doet met voorrechten. „Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart“. (Deut. 30, Rom. 10).

En als de Utrechtsche kerkeraad „broederlijk gebeden“ wordt, deze dingen nog nader in overweging te willen nemen, dan zal hij, stel, dat hij aan deze bede gehoor geeft, ontdekken, in den mist te worden teruggezonden.

We komen nu tot het volgende punt. De Utrechtsche verklaring had sub 3e uitgesproken, dat de doop is de verzegeling van de verbondsbefte. Deze laatste was dan blijkbaar bedoeld in tegenstelling met de dusge- naamde „inwendige aanwezige genade“, die volgens de „synode“ blijkens haar officiële handelingen tegenover den toenmaligen candidaat H. J. Schilder in den doop zou verzegeld zijn, INDIEN n.l. de doop waarlijk doop zou zijn. In dit verband had de Utrechtsche verklaring uitgesproken wat ook te lezen stond in Stelling IV van de „vijf Stellingen“, die in 1905 gepubliceerd zijn door de voormalige A-groep. Het luidt als volgt:

„de doop beteekent en verzegelt niet wat IN den doopeling AANWEZIG is, of VOORONDERSTELD WORDT aanwezig te zijn, MAAR de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard“. Tot zoover de Utrechtsche verklaring.

Wat stelt nu de „synode“ hierterzijds hier tegenover? Hier volgt het:

b. Ten aanzien van het sub 3e gezegde: De Synode stemt met de bedoeling hiervan ten volle in, zoover deze is om af te weren alle gedachte, als zoude de doop aan elken doopeling beteken en bezegelen, dat hij in- wendige genade bezit, zoodat iemand uit zijn doop zou kunnen concluderen, dat hij een geloovige is, of ook op grond van den doop eenige stellige uitspraak aan-